

AIŠKINAMASIS RAŠTAS DĖL MIŠKŲ ĮSTATYMO NR. I-671 3 IR 15 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO

1. Įstatymo projekto rengimą paskatinusios priežastys, parengto projekto tikslai ir uždaviniai:

Miškų įstatymo 3 ir 15 straipsnių pakeitimo projektą rengti paskatino aiškiai matomas visuomenės noras labiau saugoti vertingus miškus. Valstybė tam turi labai mažai instrumentų. Vienas iš jų – saugomų teritorijų plėtra ir griežti kirtimų apribojimai jose, nustatant skirtingas miškų grupes. Deja, ekosistemų apsaugos ir rekreacinio prioriteto (II grupės) miškų plotai Lietuvoje per 10 metų susitraukė daugiau nei 16 tūkstančių hektarų, o jų santykinė dalis sumažėjo nuo maždaug 12,2 % iki 11,3 %. Tuo tarpu Valstybinė miškų urėdija skelbia, kad pernai metais jau per pirmąjį ketvirtį gavo 17% daugiau pajamų nei planavo.

Miškų pramoninio kirtimo lobistai daug dirba, puoselėdami iliuziją, kad Lietuva yra kone geriausiai miškus sauganti valstybė, kad naujų kirtimo ribojimų nebereikia, nes mes ir taip pasiekėme visus rodiklius. Gaila, tačiau realybėje nesame net arti to, ko įpareigojo pasiekti Europos Sąjunga. Aplinkos ministerija pateikia negailestingus skaičius: Lietuvoje griežtai saugomi miškai, pievos ir kitos teritorijos užima vos 0,75% šalies ploto, nors Europos Biologinės įvairovės strategija numato, kad iki 2030 m. privalome griežtai saugoti bent 10% šalies teritorijos.

Pagal Europos ekologinės miškininkystės studiją, paskelbtą Europos Parlamente 2022 m., Lietuva yra viena iš intensyviausiai plynuosius miško kirtimus vykdančių šalių Europos Sąjungoje. Esame tarp lyderių pagal miško plotą, kuriame gali būti vykdomi plynieji kirtimai. Apie 90% Lietuvos miškų patenka į tas miškų kategorijas, kurios leidžia pramoninius plynuosius kirtimus, panašiai yra tik Latvijoje ir Airijoje.

Šio įstatymo pakeitimo projekto tikslas yra pakeisti esamą prastą tendenciją ir sudaryti sąlygas efektyviam miškų saugojimui. Lietuvos miškai saugomi konkrečiais teisiniais instrumentais. Miškai yra skirstomi į grupes. Pirmoji ir antroji grupės apsaugo miškus nuo pramoninio kirtimo ir saugo gamtą. Lietuvoje dažnai kyla skandalai dėl antros miškų kategorijos keitimo, kai saugomi miškai staiga tampa ketvirtos kategorijos miškais. Dar didesnių bėdų sukelia 2015 m. priimta labai nepalanki miškams pataisa, kuri uždraudė plėsti antros miškų kategorijos miškus. Tokiu būdu mes jau daug metų stebime vertingiausių miškų nykimą Lietuvoje. Per pastaruosius 7 metus antros kategorijos miškų bendras plotas Lietuvoje sumažėjo nuo 266 iki 249 tūkstančių hektarų, todėl siūlau grąžinti anksčiau galiojusią tvarką ir leisti plėsti pirmos ir antros kategorijos miškus. Mano siūlomi pakeitimai užkirstų kelią IIA grupės mažėjimui, taip pat leistų daugiau naudoti I ir IIA grupes. Taip pat būtų sudaroma galimybė savaiminiam miškų ataugimui, kai to pagrįstai reikia. Šie pakeitimai yra svarbūs, laukiant Aplinkos ministro seniai žadėto išsamaus Miškų įstatymo pakeitimo, bet jie gali būti svarstomi ir atskirai, jei nebus sprendimo tobulinti Miškų įstatymą I ir II grupių miškų didesnio saugojimo kryptimi.

2. Įstatymo projekto iniciatoriai (institucija, asmenys ar piliečių įgalioti atstovai) ir rengėjai:

Seimo narys Tomas Tomilinas

3. Kaip šiuo metu yra reguliuojami įstatymo projekte aptarti teisiniai santykiai:

Pagal šiuo metu galiojantį Miškų įstatymą, IIA kategorijos miškai skirti saugoti ekosistemas. Tačiau IIA miško grupę galima nustatyti tik dalyje draustinių ir priešeroziniuose miškuose. Kituose miškuose taip pat yra didelę gamtinę vertę turinčių teritorijų, tačiau Miškų įstatymas net ir saugomose teritorijose neleidžia joms suteikti IIA grupės ir taip užtikrinti ekosistemų apsaugos. Svarbu pabrėžti, kad iki 2015 m. rudens, Miškų įstatymas numatė galimybę plėsti IIA kategorijos miškus, tačiau vėliau ši nuostata buvo panaikinta. Dėl šio pakeitimo vertingų gamtinių požiūriu saugomų teritorijų

planavimo dokumentuose išskirtuose miškuose ne draustinių zonose miško grupės iš II keičiamos į III ar netgi į IV, todėl vertybėms išskyla sunaikinimo grėsmė.

4. Kokios siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama:

Įstatymo projektu siūloma nustatyti, kad IIA grupės miškas gali būti visuose svarbiuose saugomų teritorijų miškuose ar jų dalyse, o ne tik dalyje draustinių ir priešeroziniuose miškuose. Taip pat siūlau nustatyti, kad II grupės miškų negali mažėti ir tai turi būti užtikrinama per planavimą. Įstatymo pakeitimu tai pat siūloma leisti I grupę priskirti ypatingą gamtinę vertę turinčių gamtinių ir kompleksinių draustinių bei biosferos poligonų miškams ar jų dalims. Užtikrinti, kad saugomose teritorijose, o ypač IIA grupės miškuose, būtų galimybė leisti ilgiau nei 3 metus trunkantį natūralų miško atžėlimą, reikalinga dėl biologinės įvairovės tikslų. Biologinei įvairovei saugoti yra svarbu suformuoti kuo natūralesnių miškų masyvus, kuriuose nevykdoma jokia ūkinė veikla ir leidžiama miškui natūraliai vystytis. Pagal dabartinį reguliavimą tik I grupė numato tokį ūkinį režimą, todėl tikslinga suteikti galimybę ekologiniu požiūriu pačius vertingiausias masyvus priskirti šiai miškų grupei. Atkreiptinas dėmesys, kad tik pakeitus miškų grupę, žmonių lankymasis nebūtų draudžiamas – tuo šie miškai skirtųsi nuo rezervatų.

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai (jeigu rengiant įstatymo projektą toks vertinimas turi būti atliktas ir jo rezultatai nepateikiami atskiru dokumentu), galimos neigiamos priimto įstatymo pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta:

Neigiamų pasekmių priėmus įstatymą nenumatoma.

6. Kokią įtaką priimtas įstatymas turės kriminogeninei situacijai, korupcijai:

Priimtas įstatymas įtakos kriminogeninei situacijai ir korupcijai neturės.

7. Kaip įstatymo įgyvendinimas atsilieps verslo sąlygoms ir jo plėtrai:

Įstatymo įgyvendinimas teigiamai atsilieps verslo sąlygoms ir jo plėtrai, kadangi įstatymas sudarys sąlygas vystyti nemedieninės ekonomikos sritį. VŠĮ „Investuok Lietuvoje“ specialistai politikos formuotojams pataria stiprinti Lietuvos lyderystę, įgyvendinant žaliojo kurso priemones klimato kaitos suvaldymo ir biologinės įvairovės atkūrimo bei išsaugojimo srityse. Anot ekspertų, Lietuva kol kas turi nemenką potencialą būtent ekosistemų apsaugos ir biologinės įvairovės srityse. Šie rodikliai labai palankūs naujos klimatui neutralios ekonomikos ir naujų darbo vietų kūrimui.

8. Ar įstatymo projektas neprieštaruoja strateginio lygmens planavimo dokumentams:

Įstatymo projektas neprieštaruoja strateginio lygmens planavimo dokumentams.

9. Įstatymo inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios:

Priėmus įstatymo projektą, kitų įstatymų keisti nereikės.

10. Ar įstatymo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų, o įstatymo projekto sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka:

Įstatymo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos ir Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų. Įstatymo projekte naujų sąvokų ir terminų nepateikiama.

11. Ar įstatymo projektas atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos dokumentus:

Įstatymo projektas neprieštarauja Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatomis ir Europos Sąjungos dokumentams.

12. Jeigu įstatymui įgyvendinti reikia įgyvendinamųjų teisės aktų, – kas ir kada juos turėtų priimti:

Pritarus įstatymo projektui, reikės keisti poįstatyminius teisės aktus, reglamentuojančius miško politikos įgyvendinimą. Tam įstatymo projekte numatomas laiko tarpas.

13. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymui įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti (pateikiami prognozuojami rodikliai einamaisiais ir artimiausiais 3 biudžetiniais metais):

Valstybės lėšų įstatymo įgyvendinimui neprireiks. Įstatymo pakeitimas tik atkuria teisę didinti II miškų grupės plotus. Konkrečius administracinius sprendimus dėl II kategorijos suteikimo ar nesuteikimo miškams ir kokiems miškams, valstybiniais ar privatiems, priims vykdomoji valdžia, atsižvelgdama į savo finansines galimybes ir vykdomą politiką.

14. Įstatymo projekto rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados:

Rengiant įstatymo projektą buvo gauti Aplinkosaugos koalicijos vertinimai.

15. Reikšminiai žodžiai, kurių reikia šiam projektui įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno „Eurovoc“ terminus, temas bei sritis:

Reikšminiai įstatymo projekto žodžiai: „miškas“, „miško grupė“, „saugoma teritorija“.

16. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai:

Nėra.

Teikia
Seimo narys

Tomas Tomilinas